

פרשת דברים – שבת חזון

קבלת עול מלכות שמים מונעת סיבוכים

חומש דברים, שעיקרו נאום הפרידה של משה, פותח בתאור קצר של המקום בו נשא את אותו נאום. אונקלוס וחז"ל למדו משמות אותם מקומות שהוזכרו בפסוק הראשון על המאורעות שמשה הוכיח עליהם את העם, כך שגם תיאור הרקע, לפי דברי רבותינו, יש בו מימד של תוכחה. הדברים מתאימים במיוחד לזמן בשנה, בו נוהגים לקרוא את פרשת דברים – השבת שלפני תשעה באב, שבת חזון. ונראה, כי לא לחינם נקבע שפרשת דברים תמיד תחול בעת זו. מן הראוי יהיה לעיין בתוכן של דברי רבותינו כאן על-מנת ללמוד את דרגי הנהגת ה' עם עמו, בכדי שנוכל לקדם את פני הנסיונות שעומדים בפנינו. רש"י מבאר את משמעות הפסוק השני – "אחד עשר יום מחרב דרך הר-שעיר עד קדש ברנע" – גם כפסוק הבא להורות על תוכחה. ואלו דבריו – "אמר להם משה ראו מה גרמתם, אין לכם דרך קצרה מחורב לקדש ברנע כדרך הר שעיר ואף הוא מהלך אחד עשר יום, ואתם הלכתם אותו בשלשה ימים... נמצא בשלשה ימים הלס כל אותו הדרך, וכל כך היתה שכינה מתלבטת בשבילכם למהר באתכם לארץ, ובשביל שקלקלתם הסב אתכם סביבות הר שעיר ארבעים שנה".

ראינו כאן בדברי רש"י את תמצית צורת היחס שבין ישראל לקב"ה. אנחנו רגילים לדבר על 'ארבעים שנות המדבר', על תלאות וקשיים, על הגלות הארוכה ומסעי הצלב והאינקוויזיציה, אנחנו רגילים לתאר את חורבן הקהילות והשוואה הנוראה. ורש"י מזכיר לנו דבר אחד פשוט – כל התסבוכת, כל הסבל והנדודים – כל זה אינו מחויב המציאות כלל וכלל. להפך! ה' ברא את עולמו על-מנת להטיב עמו, את עמו ישראל הוא בחר והוציא ממצרים בכדי לתת להם תורה ואז נשארה להם דרך של אחד עשר יום, וגם אותה דרך נעדה להתקצר לשלושה ימים מחב אהבתו של ה' אליהם והטוב שרצה להרעיף עליהם. אולם אנחנו התעקשנו לסבך את העניינים, כמו אדם הראשון שיכול היה לאכול מכל הפירות שבגן והוא בחר דווקא באותו פרי שנאסר עליו, כך בני-ישראל התעקשו שלא לבטוח בה' ולא לזכות בארץ חמדה. כך גם קרה בחורבן בית ראשון ובית שני. ה' לא דרש מאיתנו דברים שמעבר להשגתנו. מסיחת הנפש העילאית שהכרנו מתקופות שונות בהיסטוריה של עמנו – על-אף שהיה בה ביטוי של שלמות ושל אהבת הבורא בדרגות שקשה לתפוס – כל זה נצרך רק אחר שחטאנו. במקור, היה הקשר שלם עם הבורא אמור להתבטא מתוך שמחה ואושר, היינו אמורים לעבוד אותו מתוך שמחה של מצוה, לעלות למשכנו ולהיראות בפניו, לאכול מעשר שני וביכורים בטהרה ולהקריב לפניו שלמים, המביאים שלום לעולם, בהיותם מתחלקים לה', לכהנים ולבעלים. היינו אמורים להתברך אף מעבר לדרך הטבע בהיותם שריים על אדמתם ועובדים את בוראם. אולם מכיוון שמאסנו בטוב הזה, חרבה עירנו ונשרף בית מקדשנו ועלינו על המוקד בספרד ובגרמניה ובשאר המקומות.

והנה למרות הכל, השיב ה' את עמו לארצו, לא משום שהיינו זכאים לכך, אלא למען שמו אשר חולל בגויים. הנה בעינינו ראינו ניסים אדירים, המורים בברור שאחר כל התלאות ה' חצה לשוב ולחדש עמנו את הקשר שנתק, את אותה ברית מהר סיני. הבה נלמד מהעבר, סבלנו כבר מספיק בגלל כל ההתחכמויות והנסיונות להשתמט מקיום החלק שלנו באותה ברית. הבה נשוב אל ה' באמת, נבטח בו ונדע שהוא חזק מכל הגויים, ממגפת הקורונה, מאיקון ומארה"ב גם יחד, מריש את האויב הערבי מפנינו ונטהר את מקום מקדש ה', ונחסוך את כל אותן תלאות שבאמת אינן מחויבות המציאות. "אחד עשר יום מחורב דרך הר שעיר עד קדש ברנע" – כמה אפשר ללמוד מאותו פסוק. הבה נלמד, ונקיים!

